

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Raideliikenne- markkinoiden avaaminen ja kilpailun lisääminen

Alueellisten henkilöjunaliikenteen
keskustelutilaisuuksien yhteenveto ja
jatkotoimet alkusyksyyn

Yleistä alueellisen junaliikenteen kokonaisuudesta

- ▶ Osana pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman raideliikennemarkkinan kilpailun edistämiseen liittyvien toimenpiteiden toteuttamista, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom rakentaa valtioneuvoston päätöksentekoa varten tietopohjaa henkilöjunaliikenteen kokonaisuudesta.
- ▶ Traficom järjesti touko-kesäkuussa 2024 keskustelutilaisuuksia eri alueiden joukkoliikenne- ja kuntaviranomaisille, henkilöjunaliikenteen alueellisten kehittämistarpeiden ja mahdollisuuksien yksilöimiseksi.
- ▶ Tilaisuuksissa keskusteltiin aluekohtaisesti henkilöjunaliikenteen tarpeista ja toivottujen palveluiden järjestämisen alustavista kustannusarvioista. Tilaisuuksien tavoitteena oli kuulla näkemyksiä alueiden liikennetarpeista, tahtotilasta ja realistisista mahdollisuuksista palveluiden yhteisrahoitukseen osallistumisesta vuodesta 2031 alkaen.
- ▶ Tässä vaiheessa tietopohjan rakentamista alueellisen henkilöjunaliikenteen lähtökohtana on alueiden yhdenvertainen kohtelu.

Tavoitteena on, että valtio tekee omalta osaltaan päätöksiä tulevista henkilöjunaliikenteen palveluista ja valtion rahoituksesta syksyn 2024 aikana.

Alueelliset keskustelutilaisuudet

Kuntien viranomaistahoille suunnattuja keskustelutilaisuuksia järjestettiin kullakin alueella kaksi kappaletta touko-kesäkuussa 2024:

- ▶ HSL-alue ja Helsingin seudun laaja työssäkäyntialue rajautuen Lahteen, Riihimäelle, Lohjalle ja Hankoon
- ▶ Tampereen kaupunkiseutu ja sen lähialueet rajautuen Hämeenlinnaan, Poriin ja Raumalle
- ▶ Turun kaupunkiseutu ja Varsinais-Suomi
- ▶ Oulun kaupunkiseutu, Kemi-Tornio ja Rovaniemi
- ▶ Muu Suomi (Kuopio, Kajaani, Jyväskylä, Mikkeli, Savonlinna, Kotka, Kouvola, Lappeenranta, Joensuu, Vaasa, Seinäjoki, Kokkola)

Näiden tilaisuuksien jatkoksi sovittiin, alueiden aloitteesta, yksityiskohtia tarkentavia kokouksia kesäkuun loppupuolelle ja elokuulle.

Jatkotoimet

- ▶ Alueellisissa tilaisuuksissa esille tuodut alueiden liikennetarpeet ovat olennainen osa Traficomin tuottama tietopohjaa, joka toimii tausta-aineistona, kun valtioneuvosto tekee päätöksiä tulevista henkilöjunaliikenteen palveluista ja hankinnoista.
- ▶ Työn edetessä ja valtioneuvoston linjatessa 2030 luvun henkilöjunaliikenteen palvelukokonaisuuksista, niiden laajuudesta ja rahoituksesta, yhteistyö alueiden kanssa luonnollisesti jatkuu ja tarkentuu.
- ▶ Alustavasti alueilla toivotaan käytävän sisäistä keskustelua alueellisen henkilöjunaliikenteen tarpeista, palveluista ja kustannuksista, sekä kuntien välisistä kustannustenjakomalleista.
  - ▶ Kuntien välisistä kustannustenjakoperusteista on hyvä keskustella hyvissä ajoin, vaikka kustannukset tulevatkin vielä tarkentumaan työn edetessä.
  - ▶ Seuraavilla dioilla on lisäksi esitetty esimerkkejä mahdollisista kustannustenjakomalleista.

Pyydettyjä esimerkkejä kustannustenjakomalleista kuntien kesken 1/2

Kustannustenjakomalleja on lukuisia ja alueilla saatetaan päätyä erilaisiin kustannustenjakoperiaatteisiin

- ▶ Kuntien rahoitusosuuden jaon tavoitteita voivat olla:
  - ▶ Oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus
  - ▶ "Aiheuttaja/hyötyjä maksaa" -periaatteen soveltaminen
    - ▶ Eli missä suhteessa kunnat ja asukkaat hyötyvät liikenteestä
  - ▶ Matkustajamäärien kasvuun kannustava
  - ▶ Ennakoitavuus
  - ▶ Joustavuus palvelutasoa muutettaessa
  - ▶ Selkeys ja läpinäkyvyys
  - ▶ Yksinkertaisuus ja vähäinen työmäärä

Tutustu myös Liikenneviraston selvityksiin:

Selvitys joukkoliikenteen valtionrahoituksesta ([43/2015](#))
→ s. 45 kpl 5 – *Rahanjako-perusteiden tarkastelu*

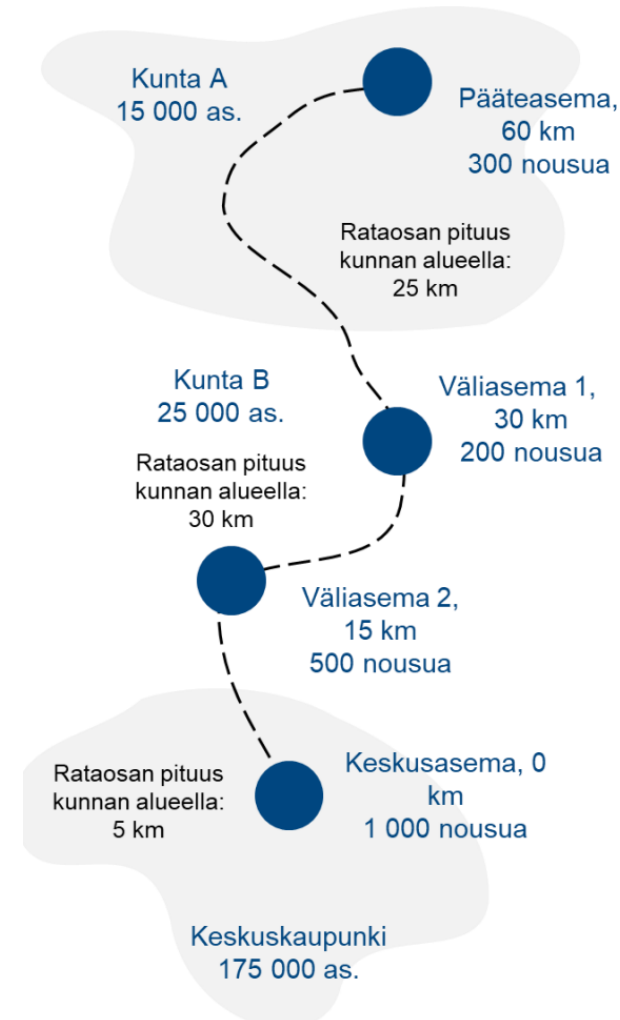
Joukkoliikenteen valtionrahoituksen jatkoselvitys ([16/2017](#))
→ s. 37 kpl 6.2.4 - *Kuntien välisen liikenteen kustannusten jakaminen yhteishankinnassa mukana olevien kuntien kesken*

Pyydettyjä esimerkkejä kustannustenjakomalleista kuntien kesken 2/2

Mahdollisia jakomalleja (voidaan käyttää myös eri jakomallien yhdistelmiä)

- ▶ Vuoro-/paikkamäärät kunkin kunnan alueella
- ▶ Juna-/paikkakm kunkin kunnan alueella
- ▶ Asukkaiden keskimatkanpituus
- ▶ Kunkin kunnan asukkaiden nousumäärät
- ▶ Kuntalaisten matkustus asemaväleittäin
- ▶ Asukasluvut
- ▶ Kunnat voivat jakaa kustannukset myös seudulla nykyisin joukkoliikenteen kustannusten jakoon käytössä olevin periaattein, mikäli ne soveltuvat myös junaliikenteeseen.

Esimerkki teoreettisesta alueesta:

Esimerkki I:

- 20 % asukasluvun suhteessa
  - 20 % rataosuuksien pituuksien suhteessa
  - 60 % nousijamäärien suhteessa (pl. keskusasema)
• Kunta A:	27,73 %
• Kunta B:	54,32 %
• Keskuskaupunki:	17,95 %

Esimerkki II:

- 10 % kiinteät prosentit (tasajako)
  - 15 % rataosuuksien pituuksien suhteessa
  - 75 % nousijamäärien suhteessa
• Kunta A:	20,83 %
• Kunta B:	37,08 %
• Keskuskaupunki:	42,08 %

Esimerkki III:

- 20 % asukasluvun suhteessa
  - 80 % asemien etäisyyksien suhteessa
• Kunta A:	23,73 %
• Kunta B:	28,99 %
• Keskuskaupunki:	16,28 %

Kirjalliset vastaukset

Toivomme alueiden kunnilta alustavia kirjallisia virkamiesnäkemyksiä siitä,

- ▶ **Ovatko kunnat käytyjen keskustelujen pohjalta edelleen kiinnostuneita osallistumaan alueellisen henkilöjunaliikenteen järjestämisen edistämiseen ja suunnitteluun, ottaen huomioon että lähtökohtaisesti suunnitteluun osallistuminen edellyttää myös tulevan raideliikenteen rahoitukseen osallistumista.**
- ▶ **Sekä kunkin kunnan näkemyksiä alueen tärkeimmistä yhteysväleistä ja vuorotarjonnasta vuodesta 2031 alkaen.**
- ▶ **Valtion linjattua päätökset tulevista palveluista ja rahoituksesta, käynnistyvät tarkemmat neuvottelut, palveluiden yksityiskohdista, rahoituksesta ja kustannustenjaosta alueiden kanssa.**
- ▶ **Kuntien tiiviit (max 1 A4) virkamiesnäkemykset pyydämme toimittamaan 16.9. mennessä sähköpostitse kirjaamo@traficom.fi & teemu.laalo@traficom.fi**
- ▶ **Mainitsettehan ystävällisesti vastauksessanne myös oheisen diaarinumeron TRAFICOM/467526/04.04.08.00/2024**

anna.patynen@traficom.fi
jani.vonzansen@traficom.fi